

DANIEL RADCLIFFE

A NEM MINDENNAPI VARÁZSLÓ

8 OLDALON
SZÍNES FOTÓKKAL!

DANIEL RADCLIFFE

a nem mindennapi varázsló

Grace Norwich

Könyvmolyképző Kiadó
Szeged, 2008

1.

Dan varázsa

Ha a Harry Potter-rajongók milliói szerte a világon a kedves és szerény varázslófiúra gondolnak, aki úgy a szívükhöz nőtt, azonnal Daniel Radcliffe arca és alakja jelenik meg lelki szemeik előtt.

Dan – ahogy családja és barátai körében hívják –, az ifjú színész, még nem volt több tizenegy évesnél, amikor elnyerte Harry Potter szerepét az első film forgatásakor, és azóta is ő a híres varázslótanonc arca a filmvászonon és a képernyőkön.

Mennyire hasonlít valójában Dan a közismert és közkedvelt mágusfiúhoz? Bizony nagyon sok mindenben. Dannek ugyan nincs varázshatalma, de ettől eltekintve igen sok a hasonlóság közte és a regénybeli figura között, akinek jóvoltából mindnyájunk jó ismerőse lett. Először is mindkét fiú brit, és nagyon belevaló srácok! Ám jó néhány, kevésbé nyilvánvaló közös tulajdonságuk is van. Dan szerint a hasonlóságuk már-már hihetetlen, és néha azzal viccelődik, hogy előbb-utóbb pszichiátriai kezelésre szorul majd, mert valahányszor J. K. Rowling könyveit olvassa, egyre újabb és újabb rokon vonásokat fedez fel saját maga és Harry között.

No persze nem negatív tulajdonságokról van szó, éppen ellenkezőleg!

„Mindkettőnkben megvan a kíváncsiság és a hűség” – nyilatkozta a People magazin riporterének – és ezek tényleg roppant fontos jellemvonások. Bár hírneve bejárta a világot, Dan hű maradt régi önmagához, és jóllehet sztár lett belőle, semmi sem változott szeretteihez és barátaihoz való viszonyában. Épp annyi időt szentel számukra az életéből, mint korábban. Valahányszor egy kis időre el tud szökni a stúdióból, felhívja iskolatársait vagy e-mailt, sms-t küld nekik. Ahogy Draco Malfoy kiismerte Harryt első roxforti évük alatt, ugyanúgy képes Dan is kiszűrni a „nem neki való embereket”. Tudja jól, mennyire fontos az életben, hogy mindig a lényeges dolgokat tartsa szem előtt. Nem burkolózik bele hírnevébe, Harryhez hasonlóan ő sem jár a fellegekben, és a „neki valóknak” szenteli idejét, azoknak, akik mindig mellette álltak, akkor is, amikor nem volt még filmszillag.

Dan és a regénybeli mágusfiú mindketten bölcsebbek és érettebbek az életkoruknál, ami alighanem annak tulajdonítható, hogy mindkettőjüknek igen sok felelősségteljes feladattal kellett megbirkóznia zsenge éveiben. Ahogy Harry homlokán ott a villám alakú sebhely, amely jelzi, hogy egyedül kell megküzdenie a gonosszal és megmenteni a világot, Danre is nehéz próbák vártak e földi létben. A Harry Potter-könyvek és Harry Potter-filmek olyan fergeteges sikert arattak, hogy aligha van zuga a világnak, amelyet ne érintett volna meg ez a példátlan jelenség. Mindezt pedig olyan médiaérdeklődés kísérte, amely többnyire csak olyan megasztárok körül szokott fellángolni, mint Tom Cruise vagy Brad Pitt. Danre viszont akkor csapott le ez az egész, ami-

kor még épp csak kinőtt a gyerekkorból, és készült átlépni a serdülőkorba. Ám a reflektorok fényében Dan éppoly természetesnek és profinak bizonyult, mint bármelyik felnőtt színész.

Nem mintha Dan, vagy éppenséggel Harry, szent életűek volnának. Mindketten bőven kiveszik részüket a csínyekből is – ahogy ezt a Harry Potter-filmek többi szereplőinek valomásai bizonyítják, akik Dan ugratásainak és tréfáinak céltablái voltak. De ebben sem esnek túlzásba. Előfordul, hogy „bajba kerülnek”, ahogy Dan mondta a People riporterének, „de sosem szegjük meg a szabályokat, épp csak hajlítunk rajtuk egy kicsit”.

A mozinézők, akik látják, hogyan menekül meg Harry Potter egyik hajmeresztő kalandból a másik után, könnyen azt hihetik, hogy ismerik Dan Radcliffe-et. A Harry Potter körüli varázs és mánia akárkit könnyen elragad, és nem csoda, ha a legtöbben úgy hiszik, hogy Dan és az általa alakított képzeletbeli figura egy és ugyanaz. Pedig nem nehéz kimutatni, hogy a hasonlóságok ellenére Dan sok mindenben különbözik attól a fiútól, akit a vásznon megjelenít. Akkor tárul fel előttünk igazi énje, amikor leteszi a márkává lett Harry Potter-szemüvegét és csinos Roxfort-blézerét. Ha éppen nem a Gonosz erőivel viaskodik a szélesvásznon, Dan szívesen dől hátra, hogy a Sex Pistols vagy a New York Dolls zenéjét hallgassa, kemény és lármás punkzenét, amelyet kevesen kapcsolnának össze a halk szavú és udvarias fiú képével. És ez a fiú még sok meglepetést tartogat számunkra.

Fedezzük hát fel együtt azt a varázst, amely Dan Radcliffe-et az egyik legizgalmasabb és legtehetségesebb ifjú világsztárrá emelte!

2.

Egy nem átlagos színész

Daniel Jacob Radcliffe 1989. július 23-án született Londonban Alan Radcliffe és Marcia Gresham fiaként. A város délnyugati részén, a jómódú Fulham negyedben nőtt fel. Chelsea-ben, a Sussex House nevű jónevű magániskolában tanult, a testnevelés és a természettudomány volt a kedvenc tantárgya. Dan mindig is egyéniség volt, kiállt a tömegből. Kicsi korától kerülte a hangadókat, a klikkeket, és a kevésbé népszerű osztálytársaival barátkozott, ezért is lett később oly hiteles megformálója Harry Potter alakjának. „Sohasem tartoztam a nagymenők közé az iskolában, igaz, hogy a nagymenők sem sokat törődtek velem” – mondta Dan egy interjúban az Associated Pressnek. Ám ő nem az a fajta, aki fölényesen kritizálna bárkit, még az iskolai sznobokat sem, ezért hozzátette: „Nincs velük semmi bajom, egyszerűen csak nem érdekelnék.”

Bár a színjátszás egészen kicsi korától vonzotta, nem tette fel rögtön az életét erre a hivatásra. Kisfiú korában sok minden más is érdekelt, többek közt az orvostudomány, azon belül is a lelki és idegi rendellenességek, és olykor arra gondolt, hogy ezen a pályán fogja kamatoztatni a tehetségét.

Idővel azonban egyre inkább úgy érezte, hogy a színészetre született – nagy szerencséjére azoknak a millióknak, akik ma lelkesednek érte. Legelső színészi élményeit kisebb iskolai előadásokon szerezte. „A legkorábbi emlékem a színészetről az, hogy majmot alakítottam egy iskolai darabban, hatéves koromban” – mesélte az *E! Online*-nak. „Nagy lengő füleim voltak, narancsszínű sminkem, és harisnyanadrágot viseltem. Így ugrándoztam fel-alá vagy negyven másodpercig. Remélem, hogy senkinek sem sikerül előbányásznia egy fényképet erről a fellépésemről, mert komolyan zavarba hozna.”

Az iskolai színjátszás csak a kezdet volt, de Dannek nem kellett túlságosan messzire mennie, ha többet akart megtudni a hivatásos színjátszásról, hiszen ott voltak a szülei. Apja, Alan egy irodalmi ügynökségnél dolgozott, anyja, Marcia pedig szereposztó rendező volt. Pályája kezdetén Marcia minden energiáját a színháznak szentelte, és több darabot is színre vitt, végül létrehozta a saját színészügynökségét. Marcia keményen megdolgozott a sikerért, s ő volt a szereposztó rendezője számos olyan népszerű angol produkciónak, mint például a *Linley felügyelő rejtélyei* című tévésorozatnak, vagy a nemrégiben bemutatott *A kormányfelügyelő* című tévédrámának. Alan is megpróbálkozott a színészmesterséggel, Guildfordban elvégzett egy színészképző iskolát. Végül azonban lemondott a pályáról, és a Nemzetközi Alkotói Igazgatóságnál helyezkedett el, amely a világ egyik legnagyobb tehetségkutató és irodalmi ügynöksége.

Hivatásuknál és a művészetekben való érdekeltségüknél fogva a Radcliffe házaspár otthonosan mozgott az üzleti kö-

rökben, és személyes kapcsolatba kerültek a televízió, a színház és a film világának kiemelkedő személyiségeivel. Olyanokkal, akik igazi szakértőnek számítanak a szakmában, és tévedhetetlenül megmondják, hogy kiből lesz valaki és kiből nem. Szinte elkerülhetetlennek látszott, hogy e tapasztalt profik közül valaki előbb-utóbb felfigyeljen Dan adottságaira. És valóban, a család egyik barátja megpendítette Alan és Marcia előtt, hogy Daniel jó címszereplő volna a televízió számára készülő *Twist Olivér*-sorozatban. Dan lelkesen lecsapott a lehetőségre, és legszívesebben azonnal belevetette volna magát, de Alan és Marcia nem szívesen bocsátotta volna be fiukat a hivatásos színészet világába. Mivel maguk is bennfentesek voltak, jól tudták, milyen megterheléssel és mennyi áldozattal jár a hivatásos gyermekszínészek élete. Aggasztotta őket, hogy Dan életéből netán kimarad a normális gyermekkor. Féltek, hogy kihasználják a tehetségét, és túl korán belekényszerítik a túlfeszített munka gyilkos életstílusába. Nem akartak olyan döntést hozni, amelyet később megbánnának. Így hát a *Twist Olivér* lehetősége jött és ment, és Daniel felfedezetlen maradt.

Ki tudja, hogyan sikerült Dannek rávennie a szüleit, hogy igent mondjanak, amikor egy újabb alkalom kínálkozott? Lehet, hogy órákon át könyörgött, de az is lehet, hogy csak rájuk villantotta nagy kék szemét? Annyi biztos, hogy amikor megtudták, hogy egy barátnőjük, Kate Harwood újabb Dickens-sorozatot tervez a BBC számára a *Copperfield David* című regényből, enyhítettek álláspontjuk szigorán, és Harwoodnak elküldték Dan fényképét. Talán mondani se kell, hogy a kép alapján rögtön behívták meghallgatásra. Ám hiába szerzett számára meghallgatást csinos, ártatlan

arca és babakék szeme, a pusztá megjelenésével még nem nyerte el a szerepet. Öt idegtépő próbafelvételen kellett helytállnia, amíg végül övé lett a szerep 1999-ben.

Ekkor Dan mindössze tízéves volt, és soha semmit nem olvasott még Dickens műveiből. Bár mindig szívesen hallgatta a nagy viktoriánus író történeteit, sokkal jobban hatott rá a *Pokémon*, a *Simpson család* és Macaulay Culkin filmje, a *Reszkessetek, betörők!* „Igazán mulatságos” – mondta a *Boston Herald* tudósítójának a ma már klasszikussá vált kölyökfilmről. Ekkor még nem tudta, hogy nagyjából egy évvel később ugyanennek a filmnek a rendezőjével fog forgatni!

A *Copperfield* Dávid Dan első hivatásos szerepe volt, de máris a szakma jó néhány nagyságával együtt dolgozhatott. A szereposztásban ott találjuk Dame Maggie Smith-t és Aunt Betseyt. Maggie, aki egy év múlva ismét Dan partnere lesz az első Harry Potter-filmben, már negyven évet töltött a színpadon és a kamerák előtt. Számos díjat nyert filmes és televíziós alakításaiért és Broadway-beli fellépéseiért, többek közt két Oscart, egy Tonyt és egy Emmyt. A szereplők közt ott volt még Bob Hoskins, aki Micawbert játszotta. Hoskins mögött is huszonöt éves pálya állt már, sztárja volt egy sor filmnek Shakespeare *Othellójától* a *Roger nyúl a pácban* című hollywoodi sikerprodukcióig. Ez ám a névsor! Hát még Sir Ian McKellen az aljas iskolamester, Creakle szerepében, aki szintén egyike volt a legnevesebb angol színészeknek! Hatvannál több filmben játszott, tévében és mozivásznon egyaránt, köztük olyan nagy sikerű produkciókban, mint az *X-akták* vagy *A Gyűrűk ura*. A sorozat második felében a felnőtt Copperfieldet az ír színész, Ciaran McMenamin formálta meg.

Nem nehéz elképzelni, milyen megszeppenve lépett be Dan az első alkalommal a műterembe. Ez a nagyszerű színeszektől hemzsező BBC-produkció igencsak messze esett attól a gyermekelőadástól, ahol majomjelmezben kellett ugrálnia! 2000-ben így vallott erről a Boston Heraldnak: „Az első nap igazán félelmetes volt. Rettegtem attól, hogy valamit elrontok, vagy belezavarodok a szövegembe.” A rendező, Simon Curtis megérezte, milyen nehéz lehet az ifjú színésznek. „Néha szinte kísérteties volt a világ legnagyobb színészeit együtt rendezni a világ legfrissebb felfedezettjével” – mondta Curtis a Boston Heraldnak. De hamar kiderült, hogy Dan valóban tehetséges. Ráadásul „roppant aranyos fiúnak” bizonyult, ahogy később Curtis nyilatkozta a Boston Heraldnak.

A *Copperfield Dávid* Dickens legkedvesebb és leginkább önéletrajzi ihletésű regénye, melyet nem sokkal halála, 1870 előtt fejezett be. A szóban forgó filmváltozat, amely a *Mesterművek színháza*-sorozat számára készült, hűséges maradt Dickens művéhez. A regényben a kis Dávidot özvegy édesanyja, Clara neveli, és boldog gyermekora van. Amikor azonban anyja férjhez megy, Edward Murdstone személyében a fiú vérbeli gonosz mostohát kap. A szerencsétlen fordulatok csak úgy záporoznak a fiúra. Szigorú bentlakásos iskolába küldik, majd meghal az édesanyja. A mostohaapja becsapja egy londoni gyárba, ahol nehéz, keserves munkát kell végeznie. Végül, sok-sok küzdelem árán visszanyeri régi, boldog életét, és rokonokra talál.

Angliában a BBC 2000 karácsonyára időzítette a *Copperfield Dávid* bemutatóját. Ez a választás furcsának tűnhet, valójában bölcs és jól kiszámított döntés volt. Angliában a családi televíziózás karácsony napján ma már éppolyan

hagyomány, mint a fagyöngykoszorú, és ilyenkor a nézettségi mutatók az égig szöknek. A *Copperfield* Dávid karácsonyi közvetítése nemcsak megtiszteltetés volt, hanem garancia is arra, hogy az angol otthonok millióiban fogják nézni. Nem sokkal később, ugyanabban az évben Amerikában is bemutatták a PBS-en a *Mesterművek színháza*-sorozatban.

Bár ő volt a szereplőgárda legifjabb és legtapasztalatlanabb tagja, Dan alakítását lelkes hangú írásokkal üdvözölték a kritikusok, akik azonnal felismerték benne a tehetséget. A *Christian Science Monitor* recenzense így írt: „A legszívdobogatóbb élményét ennek a darabnak mégis az ifjú Radcliffe nyújtja a gyermek Dávid szerepében – olyan eleven, mint maga az élet. Csodálatos szeme és kerubi arca minden fájdalmat és örömet egyforma hitelességgel képes kifejezni.” Hány és hány színész vár sok-sok évig egy ilyen kritikára – és lám, Dan már az első teljesítményével megszerezte!

A *Copperfield* sikere ellenére Dan nem ugrott fejest a főállású színész életformájába. Visszatért megszokott életkörülményei közé, iskolába járt, Pokémont játszott, zenét hallgatott. De veleszületett színészi tehetsége már nem fejlődhetett tovább az iskolai keretek között. Hamar megkapta a következő profi szerepét, mégpedig egy jelentős játékfilmben, A *panamai szabóban*. Mark Pendelt alakította, Luisa Pendel és a címszereplő, Harold Pendel fiát. A *panamai szabó* John Le Carré regénye alapján készült, és meglehetősen távol esett Dan előző színészi feladatától. Az izgalmas történet egy kétbalkezes angol kém körül forog, akit Panamába küldenek. A kém végül barátságot köt a szabóval és feleségével, akiről kiderül, hogy Panama leghatalmasabb és legkorruptabb politikusaival és gengsztereivel állnak kapcsolatban.

Dan megint csak két legendás színész, Geoffrey Rush és Jamie Lee Curtis mellett játszhatott, akik a szüleit alakították a filmben. Geoffrey Rush 1996-ban David Helfgottot, a zseniális, különc sztárzongoristát játszotta a *Ragyogj!*-ban, és az ausztrál színész minden elképzelhető díjat besöpört ezért az alakításáért: az Oscart, a Golden Globe-ot, a Brit Filmakadémia díját, sőt még az Ausztrál Filmintézet díját is. Jamie Lee Curtis, a két híres filmszínész lánya olyan filmekben bizonyította már tehetségét, mint *A hal neve Wanda* meg a *Két tűz között*. Az utóbbiban nyújtott teljesítményéért Golden Globe-díjat kapott. A *panamai szabó* forgatása alatt történt, hogy Jamie Lee megsúgta Dan mamájának, hogy a fia szerint rendkívül hasonlít az akkor már ünnepelt regényhőshöz, Harry Potterhez...

Dan tehát igen hamar bebizonyította, hogy sikert sikerre halmozhatna a film világában, ám szülei még mindig tétováztak, hogy a hivatásos színész pályájára irányítsák-e. Sok barátjuk és ismerősük szívfájdalmát látták már, sokak kudarcát ismerték úgyszólván első kézből. Különösen Marcia, a szereposztó rendező volt tanúja ezernyi színész keserű csalódásának, aki nem kapta meg az áhított szerepet. A meghallgatások és próbafelvételek kimerítőek, és a legtöbb színész számára eredménytelenül végződnek. Alan és Marcia meg akarták óvni a gyermeküket attól a sok küszködéstől és szenvedéstől, aminek az átlagos színész ki van téve. Csak egyvalamit hagytak ki a számításból: hogy Dannek esze ágában sincs átlagos színésszé válni.

3.

A Harry Potter-mánia

Miközben Dan, a gyermekszínészi hivatás fortélyai-val ismerkedett, Harry Potter viharos gyorsasággal hódította meg az egész világot. J. K. (Joanna Kathleen) Rowling képzeletében 1990-ben fogant meg Harry alakja, amikor vonata órákra elakadt valahol London és Manchester között. „Harry csak úgy besétált a fejembe végleges alakjában” – mondta J. K. egy interjúban a Scholastic.com-nak.

Rowling az angliai Bristolban született, néhány mérföldnyire Dursley városától (ismerős név, hiszen regényeiben így hívják Harry Potter mugli rokonait), de képzelete mindig messzi tájakon és mesés országokban kalandozott. Hatéves volt, amikor első történeteit leírta, de az út, amelyen a hivatásos író rangjáig eljutott, éppoly göröngyös és kiszámíthatatlan volt, mint Harry Potter kalandjai.

Azon a sorsszerű vonatúton, amelyen a kisiút, a későbbi regények ihletőjét kiötlötte, se egy toll, se egy darab papír nem volt a keze ügyében. Újszülött ötletének ezért minden részletét a fejében őrizte, míg csak haza nem ért és papírra nem vetette az egészet. Szerencsére egyetlen apróságot sem felejtett el! Az ihlet a legkülönösebb pillanatokban tört rá.

Például egy repülőúton (az utazás a jelek szerint a legjobb ösztönző képzelete számára) egyszerre csak felbukkantak a fejében a roxfordi házak nevei: Griffendél, Hollókarom, Mardekár és Hugarbug. Megint csak papírhíányban szenvedett, ezért ötleteit annak a papírzacskónak a hátára írta, amelyet rosszullet esetén használhatnak a légi utasok!

A Harry Potter-sorozat megteremtése nem volt egyszerű vállalkozás. Rowling nem szentelhette minden pillanatát az írásnak egy jól felszerelt dolgozószobában. Elvált asszonyként egyedül nevelte kicsi gyermekét, dolgoznia kellett a szűkösség megélhetésért, és csak esténként írhatott azokban a lopott órákban, mialatt a kis Jessica szundikált. De Rowling egyetlen percet sem vesztegetett el. Ha éppen kedvenc edinburgh-i presszójában, a Nicholson's-ban üldögélt, ott is a regény újabb fejezeteit jegyezte le apró papírfecnikre. Hat évbe telt, de végül megszületett az első Harry Potter-könyv.

A *Harry Potter és a bölcsék köve* 1997-ben jelent meg, és milliónyi gyerek és szülő örömeire egy teljesen új világot teremtett a maga boszorkányaival, varázslóival, muglijaival, kviddiccsel és Gringottal, meg egy sereg fantasztikus teremtménnyel. A könyv amerikai kiadója úgy érezte, hogy a *bölcsék köve* (angolul *The Philosopher's Stone*) kifejezés helytelen értelmezésre adna lehetőséget. Úgy vélte, hogy a címnek közvetlenebbül kellene utalnia a varázslatra, ezért a könyv Amerikában *Harry Potter és a varázsló köve* (*The Sorcerer's Stone*) címen vált ismertté és közkedvelté.

Rowling első könyve azonnali és elképesztő sikert aratott. Harmincegy hetet töltött az amerikai eladási lista (*USA Today*) első helyén. Rowling, aki hat további könyvet tartott úgyszólván készen a fejében, sorra hozta létre Harry Potter

történetének újabb és újabb köteteit, és a legkülönbélebb korosztályokhoz tartozó olvasók hosszú sorai álltak az üzletek előtt, visszafojtott lélegzettel várva, hogy az új könyv első darabjai a polcokra kerüljenek.

A sorozat második tagja – a *Harry Potter és a titkok kamrája* – 1998 nyarán jelent meg, és bámulatosan rövid idő alatt, még ugyanannak az évnek az őszén, napvilágot látott a harmadik is: a *Harry Potter és az azkabani fogoly*. Minden új könyvvvel magasabbra szöktek az eladási adatok, és mindegyik azonnal a bestsellerlisták élére került a *USA Today*, a *New York Times* és a *Wall Street Journal* című lapokban. Az új kiadások példányait titkos raktárakban tartották – szigorú őrizet alatt – a megjelenés napjáig. A Harry Potter-kötetek hamarabb tűntek el a polcokról, mint ahogy a kiadó újra fel tudta tölteni a készletet.

2000. július 8-án a negyedik könyv, a *Harry Potter és a tűz serlege* minden korábbi eladási rekordot megdöntött: mindössze negyvennyolc óra leforgása alatt hárommillió példányban kapkodták el! A *Publishers Weekly* „minden idők legnagyobb bestsellerének” kiáltotta ki. A sorozat ötödik kötete, a *Harry Potter és a Főnix rendje* első kiadásban elérte az egyedülálló 6,8 milliós példányszámot, és ezt gyorsan követte az 1, 7 milliós második kiadás. Az első öt kötet együttesen 57 hetet töltött az *USA Today* toplistájának első helyén. A hatodik kötet, a *Harry Potter és a félvér herceg* 2005. július 16-án került a könyvesboltokba minden idők legmagasabb, 10,8 milliós példányszámában (az amerikai kiadó, a Scholastic közlése szerint).

Elég begépelni a „Harry Potter” címszót egy internetes keresőbe, hogy lássuk, milyen méreteket öltött a Harry Potter-

mánia világszerte. Milliók látogatják a Harry Potter-honlap fórumát és bőszen vitákat folytatnak arról, hogy ki fogja elnyerni Hermione szívét – Harry vagy Ron –, és hogy Harry életben marad-e a sorozat végére. A gyerekek annyira imádják a főhőst, hogy még külső megjelenésében is igyekeznek utánozni. Az angol látszerészek szerint a nyolc-kilenc évesek sokkal szívesebben mennek szemvizsgálatra, mint valaha. A Harry Potter előtti időkben kézzel-lábbal tiltakoztak a kényelmetlen szemüveg viselése ellen. Manapság viszont nemcsak szívesen hordják a szemüveget, hanem még ahhoz is ragaszkodnak, hogy a fazonja „Harry Potteres” legyen!

A Harry Potter-sorozat minden képzeletet felülmúló sikerre részben annak köszönhető, hogy ezek a könyvek nem kimondottan gyerekkönyvek. A történetük annyira izgalmas és lebilincselő, a figurák oly valószerűek, hogy igen sok felnőtt kész elmerülni bennük. Becslések szerint Rowling olvasóinak negyven százalékát felnőttek teszik ki!

A világszerte dúló Harry Potter-őrület, valamint Rowling óriási és egyre növekvő rajongótábora láttán nem csodálkozhatunk, hogy az Egyesült Államokban százmilliónál is többet nyomtattak ki a könyveiből, valamint 260 milliót a világ több mint kétszáz országában. A sorozatot huszonhat nyelvre fordították le, melyek között megtalálható a zulu is. Igazán csak idő kérdése volt, hogy mikor lép ki Harry Potter a könyv lapjai közül, hogy a filmvásznon folytassa diadalútját. És ez volt az a pont, amikor Danielre rámosolygott a szerencse.

Még 1997-ben történt, hogy a sikeres angol producernek, David Heymannek a kezébe akadt a *Harry Potter és a bölcsék köve* egy példánya, és végigolvasta a könyvet a híres

fiúcskáról, aki villámot visel a homlokán. David Angliában született, 1986-ban telepedett át Los Angelesbe, és sikeres producere volt egy sor olyan hollywoodi kasszasikernek, mint a *Gorillák a ködben* vagy a *Jómadarak* című gengszterfilm. Egy évtized múlva visszatért Angliába, és megalapította a saját produkciós irodáját Heyday Films néven. J. K. Rowling könyvét elolvassván úgy döntött, hogy az új cég ezzel a filmmel fog debütálni a piacon. Azzal azonban kezdettől fogva tisztában volt, hogy ezek a könyvek csak akkor fognak hatni a vásznon, ha a filmváltozatok hűek maradnak Rowling elképzeléseihez.

Mielőtt továbbléphetett volna, Davidnek meg kellett szereznie Rowling engedélyét. Az írónt szerencsére elbűvölte az ötlet, hogy írói látomása a filmvásznon is életre keljen, és átengedte neki és a Warner Bros.-nak a *Harry Potter és a bölcsek köve* megfilmesítési jogát 700 000 dollár ellenében. Ez szörnyű sok pénznek tetszik, és az is egy átlagos ember számára, de a filmiparban csekély összegnek számít, különösen egy olyan aranybányáért, aminek a filmsorozat utóbb bizonyult. Ám amikor a könyv jogát megvette, Davidnek „halvány fogalma se volt róla, hogy működni fog-e a dolog”, ahogy később nyilatkozta a *Chicago Sun-Times*-nek. Mint többször elmondta, kezdetben úgy képzelte, hogy „afféle közepes költségvetésű brit film lesz belőle, amely jó esetben visszahozza a pénzét”.

Jókorra meglepetés várt rá.

Hogy Rowling mágikus vízióját filmmé varázsolja, David első lépése az volt, hogy megnyerte az ötletnek Steve Klovest, a sikeres hollywoodi forgatókönyvíró, aki a *Pokoli hétvégeben* is közreműködött. Bár tehetségét és adottságait senki

sem vonta kétségbe, másokkal együtt Steve nagyon vigyázott arra, hogy az író érzéseit meg ne bántsa. Ahogy Steve később elmondta a *Philadelphia Inquirer* tudósítójának: „Bántott volna, ha J. K. azt hiszi, hogy arra készülök, hogy tönkretegyem az alkotását.” Nos, talán nem csoda, hogy Rowling egyik legkedvesebb filmje az *Azok a csodálatos Baker fiúk*, amelyet maga Steve írt és rendezett!

Amint megvolt a forgatókönyvíró, rendező után kellett nézni. David Heyman először Steven Spielberget környékezte meg, aki már olyan klasszikus filmeket rendezett, mint az *E. T.* és a *Harmadik típusú találkozások*. Spielbergnek tetszett az ötlet, és alá is írta a szerződést, végül mégis meggondolta magát, és helyette a *Mesterséges értelem* forgatásába kezdett. Spielberg visszalépése nyomán mindenféle híresztelések kaptak szárnyra a brit sajtóban, miszerint Spielberg azért hagyta faképnél a tervet, mert nem tudott megegyezni az íróval, aki ellenezte azt az elgondolását, hogy a történetet Amerikába helyezi át, és Harryből amerikai fiút csinál. Akár így volt, akár nem, Spielbergre nem lehetett számítani. Ekkor Heyman Chris Columbushoz fordult, a *Reszkessetek, betörők!* és a *Mrs. Doubtfire* rendezőjéhez, aki szívesen ugrott be a megüresedett helyre. Chris, amikor megtudta, hogy Spielberg került szóba, már feladta a reményt, hogy a Harry Pottert rendezheti, és elvállalta a *Pókember* rendezését. Ámde lánya, a tízéves Eleanor ki nem állhatta a csúszó-mászó szuperhőst. Ahogy Chris mesélte a *Philadelphia Inquirer* riporterének, mikor közölte lányával, hogy a *Pókembert* fogja forgatni, Eleanor fitymálóan megjegyezte: „Hát az nem a Harry Potter, igaz?”

Most már a helyén volt a producer, a forgatókönyvíró és a rendező, elkezdődhetett a hatalmas munka: felépíteni Harry Potter mágikus univerzumát. A 125 millió dolláros költségvetés lehetővé tette, hogy a legjobb szakemberek csapata lásson neki Roxfort, Abszol út, Hagrid kunyhója és a többi helyszín felépítéséhez. De már csak két kurta hónap volt hátra a forgatás tervezett megkezdéséig, és még mindig híján voltak egy igen lényeges tényezőnek: nem volt Harry Potterük.

4.

Tízezerből egy

1999 őszén a producer, David Heyman és a rendező, Chris Columbus nekilátott annak a félelmetes feladatnak, melyet a címszereplő kiválasztása jelentett. Biztosra vették, hogy különösebb gond nélkül megtalálják a megfelelő gyermekszínészt a forgatás első napjáig, amely 2000. szeptember 29-re volt kitűzve. Olyan valakit kerestek, aki pontosan megfelel J. K. Rowling elképzelésének. Az író nő így írta le szeretett figuráját az első kötetben: „Neki sovány arca, pipaszár lába, fekete haja és csillogó zöld szeme volt. Kerek szemüvegét szigetelőszalag tartotta egybe, mivel az a Dudley-től kapott orrbaverések következtében több helyen is eltört. Harry egyetlen dolgot szeretett a külsején: a homlokát átszelő vékony, villám alakú sebhelyet.”

Meghirdették a pályázatot, és több mint tízezer fiú szállt versenybe a nagy lehetőségért, hogy eljátszhassa Harry Pottert. Chris nagyon fontosnak tartotta, hogy a kiválasztott ismeretlen legyen, és ne egy befutott gyerekszámra bízzák a szerepet. Nem akarta, hogy a nézőket bármiféle korábbi élmény befolyásolja, amikor először megpillantják Harry Pottert a filmvásznon. „Új arcot kell találunk” – mondta a

Dateline NBC-nek. „Olyan arcot, akiről minden néző elhiszi, hogy ő Harry Potter.”

A stúdió vezetősége azonban másképp gondolkodott. Ők éppenséggel egy nagy névre akarták bízni Harry Potter szerepét. Úgy érezték, hogy ha a címszerepet egy jól ismert arc játssza, az garancia arra, hogy a nézők megostromolják a jegypénztárakat. Az ő jelöltjük Haley Joel Osment volt, aki tizenegy évesen Oscar-jelölést kapott *A hatodik érzékben* nyújtott alakításáért. Chris szembeszállt a stúdió vezetőivel, és nemcsak ahhoz ragaszkodott, hogy a kiválasztott egy hétköznapi gyerek legyen, hanem ahhoz is, hogy *brit* legyen. A vezetőség kíváncsi volt, kivel tud Chris előállni, ezért ráhagyták, hadd keresse tovább az elképzeléseinek megfelelő ismeretlen főszereplőt. Ám 2000 júliusában, három hónappal a forgatás kezdeteként kitűzött nap előtt, a meghallgatásra jelentkezett több ezer fiú közül egy sem találtatott a szerepre alkalmasnak.

Ezen a ponton már mindenkit elfogott a pánik. „Félő volt, hogy a film címe *Ron Weasley és a bölcsek köve* lesz, mert Harry nem volt sehol” – mesélte David a *Toronto Sun* riportérének. – „Maradt végül négy vagy öt jelöltünk, akik véleményünk szerint megfeleltek egyik vagy másik követelménynek, de olyan egy se, aki mindegyiknek megfelelt volna.” A film sikeréhez elengedhetetlenül szükség volt egy karizmatikus, szeretetre méltó kislóra, de a roppant drága produkció menetrendjét nem lehetett feltartani ezzel a kutatással az álom-Harry után, aki talán nem is létezik!

„Felnőtt szellem egy gyermek testében – erre volt szükségünk” – magyarázta David egy későbbi interjújában. A feladat annyira megoldhatatlannak tetszett, hogy az egyik szerep-

osztó rendező egyszerűen otthagya a produkciót elkeseredésében, és a többiek is készültek követni a példáját. Egyikük felkereste Christ, és dühösen odavágta: „Egyszerűen nem tudom, mit akar!” Válaszul Chris előhúzott egy kazettát, a *Copperfield Dávidét*, amelyben hónapokkal előbb látta Dan alakítását, és csak ennyit mondott a méltatlankodó hölgynek: „Ezt akarom!”

Sajnos az ügy nem volt olyan egyszerű, mint Chris remélte. Az említett hölgy pontosan tudta, hogy Dant a szülei nem engedték jelentkezni a szerepre. Dan szüleinek még mindig ugyanaz volt a véleménye a hivatásos színjátszásról, mint amikor fiuk a *Copperfield Dávid* és *A panamai szabó* meghallgatásaira jelentkezett. Nem akarták, hogy beszippantsa ez a kíméletlen szakma, hogy sebek és kudarcok érijék. Most pedig, amikor több ezer ifjú színészjelölt tolongott ugyanazért a szerepért, a versengés még ádagabb, a részvétel százszor kockázatosabb volt, mint annak idején. „Hajlamos voltam rá, hogy nagyon belelovaljam magam valamibe” – mondta Dan a 2001-es *Today Show*-ban. – „A szüleim tudták, hogy sok ezer fiú töri magát a szerepért, és nem akarták, hogy nagyon beleéljem magam a siker reményébe, aztán meg csalódás érjen, szóval csak meg akartak óvni engem.” A sors azonban a kezébe vette a dolgot. Egy nyári vasárnap este Dan színházba ment a szüleivel, hogy megnézzék a *Kövek a zsebben* című vígjátékot, amely két statisztáról szól, akik Írorszában belecsöppennek egy amerikai szuperfilm forgatásába. Az előttük lévő sorban apja ismerősei ültek, két férfi, akik elég furcsán viselkedtek. Ahelyett, hogy a színpadon zajló komédiát figyelték volna, folyton hátrafordultak, és őt bámulták. Talán leette a nyakkendőjét, vagy brokkoli ragadt

a fogára? Mi lehet rajta érdekesebb, mint a darab, amelyre jegyet váltottak? „Fogalmam sem volt, kicsodák” – mesélte Dan a *Christian Science Monitornak* 2001-ben. – „De papa megkérdezte, volna-e kedvem velük ebédelni a stúdióban.”

A két férfiről kiderült, hogy nem más, mint David Heyman, a producer, és Steve Kloves, a forgatókönyvíró. Az ebéd után Dan bepillantást nyert abba világba, amelyért sok millió gyerek bármit megadna, hogy láthassa. Végigjárta a díszletekkel berendezett műtermeket, és találkozott a csapattal, amely felépítette a Roxfort Boszorkány- és Varázslóképző Szakiskolát. Aligha szükséges mondani, hogy remekül érezte magát. Beszélgetett a film producerével és rendezőjével, és olyan mély benyomást tett mindenkire, hogy felkérték, jöjjön vissza meghallgatásra Harry Potter szerepére.

A meghallgatáson három stúdiópróbát csináltak vele. Az egyik abból állt, hogy seprűnyélen kellett lovagolnia. Egyyszer pedig abban a jelenetben kellett a szövegét elmondania, amikor Harry, Hermione és Ron felfedezik, hogy Hagrid egy csempészett sárkánytojást rejteget. „A rendező felszólított, hogy rögtönözzem a jelenetet” – mondta Dan a *Mesterművek Színháza Online*-nak. – „Folyton összekeverte a szövegemet, mert kíváncsi volt rá, hogy erre mit csinálok.” Sok felnőtt színészt kikököntene egy ilyen helyzet, nem is beszélve a gyerekszínészekről. „Majd meghaltam a rémülettől. Félelmetes volt” – mondta Dan az *E! Online*-nak. – „Bemenni annyi igazán nagy ember közé, és olyan kicsinek érzi magát az ember!” Ám ha Dan izgult is, ez nem látszott meg rajta. A harmadik színpadi próba utáni napon kapta élete legfontosabb telefonhívását. Hol máshol, mint a fürdőkádban volt éppen, amikor apja bejött és közölte a nagy hírt: meg-

kapta a szerepet! És mi volt Dan reakciója a hírre? Ahogy a *Christian Science Monitor*nak elmondta: „Én voltam Harry Potter! Sírtam a boldogságtól.”

Dan legelsőként felhívta mindkét nagyszülőjét, akik nagyon izgultak érte. Persze Dan is izgult, hogyne izgult volna, és alig tudott aludni az első éjszaka. Éjjel két órakor felébredt, és átrohant a szülei szobájába megkérdezni, hogy nem csak álmodta-e ezt az egészet. Nem, válaszolták a szülei, valóban megkapta a szerepet, de most már nyomás vissza az ágyba, mert igencsak későre jár.

A jelek szerint a stúdió vezetői, akik elejétől fogva a nagy névhez ragaszkodtak, épp annyira meg voltak győzve Daniel alkalmasságáról, mint maga Chris, és a Warner Bros. 2000. augusztus 21-én hivatalosan bejelentette, hogy Daniel Radcliffe tizenegy éves angol színészt jelölték Harry Potter szerepére. A hír futótűzként terjedt el az interneten, a televízióban és az újságokban. Mindenütt Harry Potter új arca volt a beszédtema. Míg a szüleit az aggasztotta, hogy gyermekük ott áll kilökve a rivaldafénybe, Dan azon aggódott, mit szólnak majd a hírhez a barátai. Szerencsére mindannyian remekül fogadták. „Valójában egyik barátomnak sem én mondtam el. Készültem rá, de végül ők telefonáltak előbb, hogy hallották, olvasták... nagyon jól reagáltak rá, és egyikük sem, de tényleg egyikük sem irigykedett” – mondta a *PBS Online*-nak.

Nyilván azért fogadta mindenki olyan örömmel Dan sikerének hírért, mert megőrizte szerény és feltűnést kerülő hozzáállását, annak ellenére, hogy a hírek mindenütt róla harsogtak. Szerénységében fel sem fogta, miért ő kapta meg a szerepet. „Nem tudom, miért engem választottak – mondta a *Today Show*-ban 2001-ben –, de örülök, hogy így történt.”

Chrisnél senki sem volt boldogabb. Amióta a *Copperfield Dávidot* látta, attól a pillanattól tudta, hogy Dant isten is erre a szerepre teremtette, és a fiú valóban igazolta minden reményét. „Az embernek az az érzése támad, hogy sokkal érettebb, mint a legtöbb hasonló korú gyerek” – mondta róla Chris a *Detroit News* riporterének. – „Ez a mélység ott van a szemében.” Ilyen szeme többnyire azoknak a gyerekeknek van, akik sok bajt láttak maguk körül az életben, márpedig Dan ilyen élményekre nem tehetett szert az ő harmonikus családi környezetében. Christ meglepte az a bonyolultság és sokoldalúság, amelyet az ifjú színész személyiségében tapasztalt, akinek „szerető szülei vannak, akik mindig mellette állnak, és józan, két lábbal a földön álló lénynek nevelték” – jelentette ki a *CNN*-nek. Ám éppen ez az igazi próbája egy színész tehetségének és képességeinek, és ezen a vizsgán Daniel csillagos ötössel végzett. Már igen korán nyilvánvalóvá vált, hogy Daniel még sok más módon is ámulatba fogja ejteni őket az eljövendő évek során.

Chris, aki dolgozott már gyerekekkel olyan filmekben, mint a *Kincsvadászok* és a *Reszkessetek, betörők!*, tudta, hogy Dan állni fogja majd a közfigyelemnek azt a viharát is, amely óránként százmérföldes sebességgel száguldott felé, márpedig ez fontos adottság azoknál, akik a reflektorok fényébe kerülnek. „Egy dolgot tanultam meg a gyerekszínészekkel való munkám során, és ez az, hogy a szülőknek is szerepet kell osztani” – mondta a *Today* riporterének. – „Amikor megismerkedtem Dan szüleivel, azonnal tudtam, hogy ők maguktól is nagyszerű szülők, és Dan baj nélkül fogja venni a színészet buktatóit.”

De mi lesz a véleménye Danról J. K. Rowlingnak, a legfőbb Harry Potter-szakértőnek? Amikor az író nő megkapta a szalagot Dan meghallgatásáról és próbajátékáról, felhívta David Heymant. Roppant jelentős esemény volt ez a telefonhívás. Mert mi történik, ha Rowling nem tartja Dant alkalmasnak a szerepre? Kezdődhet újra a keresés? Ez a telefonhívás mindent eldönthet. David később így számolt be erről a beszélgetésről a *Detroit News* riporterének: „Az író nő meghatottságtól remegő hangon mondta: »Úgy éreztem, mintha rátaláltam volna rég elveszett fiamra.«” Dan aligha kaphatott volna ennél nagyobb elismerést.

Most, hogy elnyerte Rowling jóváhagyását is, a szerep véglegesen és hivatalosan is az övé lett, Dannek tehát komolyan neki kellett gyürkőznie, hogy elmélyedjen az első három könyvben. 2001-ben bevallotta a *Detroit News*-nak: „Sosem élveztem igazán az olvasást.” Mint a legtöbb gyerek Nagy-Britanniában, Dan is elolvasta az első két Harry Potter-könyvet nyolc-kilenc éves korában. Tetszettek neki, de őszintén beismerte a *Detroit News*-nak: „Nem voltam oda értük.” Amikor azonban megkapta a szerepet, minden megváltozott. Belevetette magát Rowling könyveibe, és alaposan végigolvasta az első hármat. „Most már rajongok értük!” – jelentette ki. A második olvasásra annyira élvezte őket, hogy – mint mondta – rajtuk keresztül megszerette az olvasást is. „Nekik köszönhetem, hogy megjött a kedvem más könyvekhez is” – nyilatkozta a *Today*-nek.

A könyvek a színészi munkában is a segítségére voltak. Mint Katie Couricnak a *Today Show*-ban elmondta, eleinte azt hitte, hogy Harry Pottert eljátszani olyan egyszerű lesz, mint a karikacsapás, mivel J. K. Rowling mindent leírt a

regények lapjain. „Nem szükséges, hogy az ember a maga ötleteit adja hozzá, mert a figura tökéletesen le van írva a könyvekben. Minden magyarázat, ami az alakításhoz kell, benne van a könyvben. Így aztán igazából nincs is sok dolgom.”

Amikor Dan ezeket mondta, még nem tudta, mi vár rá, ha majd találkozik az egész stábbal és a többi szereplővel, legfőképp a tizenegy éves Rupert Grinttel, aki Ron Weasley szerepét kapta, valamint a tízéves Emma Watsonnal, akire Hermione Granger szerepét osztották. Rowling mindnyájukra áldását adta, és így nyilatkozott a *San Francisco Chronicle*-nak: „Nagyon sok szerencsét kívánok Dannek, Emmának és Rupertnek, és remélem, hogy legalább annyira élvezni fogják az első roxfordi tanévüket, ahogyan én élveztem a megírását.”